

SARAY ÇOCUK EVLERİ SİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARETİ
(Rapor No: 8)

TEMMUZ 2018

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
GİRİŞ.....	1
I. YASAL DAYANAK VE GÖREV EMRİ.....	1
II. ZİYARET HEYETİ.....	1
III. ZİYARET YÖNTEMİ	2
IV. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE ULUSLARARASI METİNLER.....	3
V. MERKEZE İLİŞKİN BİLGİLENDİRME	3
VI. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
a. İşkence, Kötü Muamele ve Şikâyet Mekanizması.....	5
b. Fiziksel Koşullar	5
c. İdare ve Personel.....	6
d. Sağlık Hizmetleri	8
e. Dış Dünya ile İlişkiler ve Sosyal Faaliyetler	9
f. Eğitim.....	12
g. Disiplin Tedbirleri ve Prosüdürleri.....	13
VII. DEĞERLENDİRME ve TAVSİYELER.....	14
a. Değerlendirme.....	14
b. Tavsiyeler.....	14

KISALTMALAR

AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİÖK	Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
ASPB	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
CAT	İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
İÖD	İşkenceyi Önleme Derneği
OPCAT	İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
TİHEK	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	Ulusal Önleme Mekanizması

GİRİŞ

1. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) tarafından 6701 sayılı Kanununun 9/1-j maddesine ve 6701 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 96/3 maddesine binaen alınan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun ziyaretlerin hangi sıklıkla gerçekleştirileceğine ilişkin 2018-07 sayılı kararı ve ilgili Başkanlık Oluru ile 18 Mayıs 2018 tarihinde Ankara Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğüne gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

I. YASAL DAYANAK VE GÖREV EMRİ

2. 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek İhtiyari Protokol (OPCAT)” sözleşmeye taraf ülkelerin işkence ve kötü muamele ile mücadele amacıyla her türlü alıkonulma mekânlarını ziyaret etmeye yetkili bir Ulusal Önleme Mekanizması kurulması gerekliliğini hüküm altına almıştır. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu da (TİHEK), kuruluş kanunu olan 6701 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (1) bendi gereği Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmaktadır. Bu çerçevede aynı maddenin (j) bendinde Kurumun, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir.
3. Bu görevin ifası kapsamında, 18.05.2018 tarihinde Ankara Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğüne haberli bir ziyaret düzenlenmiştir.

II. ZİYARET HEYETİ

4. Ziyaret heyetinde TİHEK İkinci Başkanı Mesut KINALI, Kurul Üyeleri Prof. Dr. Halil KALABALIK, Harun MERTOĞLU, Mehmet Emin GENÇ, UÖM Birim Sorumlusu hâkim Abdulmuttalip ZARARSIZ, görevli hâkim Gülden DEMİREL KAYMAZ, geçici görevli yurt müdürü Ali İhsan GÜNEŞER, insan hakları ve eşitlik uzman yardımcıları

Hamza AKYÜZ ve Habibe KARA, sosyal hizmet uzmanı Şeyma GÜNDÜR ve geçici görevli Anasınıfı öğretmeni Gülen DİNÇER yer almıştır. İşbu rapor, ziyaret heyetinde yer alanların katkılarıyla sosyal hizmet uzmanı Şeyma GÜNDÜR tarafından hazırlanmıştır.

III. ZİYARET YÖNTEMİ

5. İlk olarak Merkezin müdürü ve ilgili diğer personel ile bir araya gelinerek ziyaretin amacı hakkında bilgilendirme yapılmış, kendilerine Kurum ile Kurumun görev ve yetkileri hakkında bilgi verilmiştir. İdarecilerden ise Merkez hakkında genel bilgiler alınmıştır. Bu çerçevede Kuruluş Müdürü Fatma Sarioğlu ve müdür yardımcıları ile görüşülmüştür. Ardından Çocuk Evleri Sitesi ile ilgili sorulara geçilmiştir. İlk olarak çocuk evleri sisteminden bahseden Sarioğlu, artık koğuş tipinden ev sistemine geçildiğini, ekonomik nedenlerden dolayı artık çocukların koruma altına alınmadığını, çocuğun aile içinde büyümesi için önce aileye destek olunduğunu, son çare olarak bakım tedbiri uygulandığını ifade etmiştir. Bu toplantıda, çocukların bu kurumlara son çare olarak getirildiği, koruma tedbirinin öncelikli olarak evlat edinme, sonra koruyucu aile yanına verme ve son olarak da kurum bakımı şeklinde uygulandığı bilgisini heyetimize verilmiştir. Bu kapsamda, Kuruma gelen çocuklardan ailesine geri dönme ihtimali olanlar için çalışmalar yapıldığı belirtilmiştir. İdare ile yapılan görüşmenin ardından ziyaret heyeti ikiye ayrılarak Merkezin farklı bölümleri gezilmiş, çocuklar ve personelle görüşmeler yapılmıştır. Çocuklarla görüşülerek memnun oldukları ve olmadıkları hususlar öğrenilmeye çalışılmış, ayrıca kaldıkları odaların fiziksel koşulları incelenmiştir. Daha sonra çocukların kaldıkları evler ve diğer ortak alanlar gezilmiştir. İncelemeler esnasında Merkez personeli heyete eşlik etmiş ve Merkezin işleyişine ilişkin bilgi vermiştir. Bu kapsamda, idari amirlerin yanı sıra bakım görevlileri, sağlık personeli ve diğer personel ile de görüşmeler yapılarak kendilerinden hem bilgi alınmış hem de dile getirmek istedikleri hususlar dinlenmiştir. Ziyaret, gözlem ve tespitlerin Merkez idaresi ile paylaşılması için yapılan görüşme ile sona erdirilmiştir. İzleme ziyareti sonrasında çocuklarla iftar yapılmış ve birlikte zaman geçirilmiştir.

IV. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE ULUSLARARASI METİNLER

6. Standartların belirlenmesinde, Anayasa, 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmelikler, CAT ve OPCAT, İşkenceyi Önleme Derneği (İÖD)'nin hazırladığı alıkonulma mekânlarının izlenmesine ilişkin kılavuz, AİÖK'nin Standartları ve Genel Raporları ile AİHM içtihatları esas alınmıştır.

V. MERKEZE İLİŞKİN BİLGİLENDİRME

7. Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü; Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde, Pursaklar Kaymakamlığı'na bağlı olarak; 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında korunma ve bakım altına alınan 13-18 yaş grubu çocuklara hizmet vermektedir. Ankara Sevgi Evleri 01.10.2009 tarihinde Ankara Sevgi Evleri Çocuk Yuvası olarak hizmet vermeye başlamış. 2013 yılında Atatürk Kız Yetiştirme Yurdu'ndaki çocukların buraya aktarılmasıyla Ankara Sevgi Evleri Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu olarak hizmete devam etmiştir. 12.02.2014 tarihinden itibaren de iki ayrı müdürlük şeklinde hizmet etmeye başlamıştır. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 06.04.2016 tarih ve 46627 sayılı Olur'u ile merkezin adı "Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir.
8. Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü, iki katlı 27 ev ve 1 idari binadan oluşmaktadır. Evlerin 23 tanesi çocukların barınması için, 1 tanesi revir, 3 tanesi de eğitim, sosyal, kültürel, sanat ve sportif faaliyetler için kullanılmaktadır.
9. 13 ve 18 yaş arasındaki kız çocuklarının kaldığı ve 18 Mayıs 2018 tarihi itibarıyla 184 kişi kapasiteli kuruluştaki, 263 çocuğun bulunduğu belirtilmiştir. Her evde ortalama 10-12 çocuğun kaldığı, bakıcıların ve temizlik görevlilerinin olduğu ve her iki ev için psikolog, sosyal hizmet uzmanı gibi meslek elemanlarından oluşan bir grup sorumlusu bulunduğu dile getirilmiştir. 22 faal açık ev bulunmaktadır.

10. Merkezde, 2 psikolog ve 3 revir hemşiresi bulunduğu ancak kadrolu bir doktor olmadığı bilgisi paylaşılmıştır. Kuruluşun en büyük eksikliğinin, personel sayısının yetersizliği olduğu belirtilmiştir.
11. Kurumda 5395 sayılı Kanun ile koruma ve bakım altına alınmış çocukların kalmakta olduğu ve misafir statüsünde kalan çocuk bulunmadığı belirtilmiştir. Ziyaret günü verilen rakamlara göre 11 çocuğun kurumdan kaçtığı, gerekli yazışmaların ve sürecin devam ettiği bilgisi verilmiştir.
12. Merkezde, kardeş olarak kalan 14 çocuk bulunmaktadır. Kardeşler aynı evde kalmaktadır.
13. Harçlık miktar ve oranlarının yaşa değil okul durumuna göre ve okula tam zamanlı mı yarı zamanlı mı gittiğine göre dağılmaktadır.

Tablo 1. Harçlık Miktarları

Okul Durumu	Yarı Zamanlı	Tam Zamanlı
1-4. sınıf	65.13	130.26
5-8. Sınıf	97.70	195.40
Lise	130.26	260.52
Üniversite	217.10	434.20

14. Site, 2 katlı evlerden oluşmaktadır. Görüşme yapılan evlerde biri etüt odası olmak üzere 3 oda, mutfak, tuvalet, 2 banyo bulunmaktadır.
15. Her evde vardiyalı olarak 3 bakım personeli çalışmaktadır. Ev ile ilgili yemek temizlik gibi işleri çocuklar ile birlikte ev annesi olarak da adlandırılan bakım personelleri yapmaktadır.
16. Merkezde, sosyal servis, sağlık servisi, sosyal faaliyet birimleri (terzihane, el sanatları atölyeleri, bilgisayar odası, kuaför, sergi), bakım koordinatörlüğü (Kur'an kursu, kütüphane ve etüt odaları), kültür ve sanat birimleri (halk dansları, seramik atölyesi, müzik atölyeleri, resim atölyesi, fotoğrafçılık, öğretmen odası ve kostüm odası), sağlık ve spor birimleri (hemşire odası, ilaç odası, müşahede odası, görüşme odası, spor salonu) bulunmaktadır.
17. Kuruluş müdürü tarafından, Kuruluşun şeffaflık esasında çalıştığı, her türlü şikâyet ve talep mekanizmasının mevcut olduğu vurgulanmıştır.
18. İki gruba ayrılan heyet ile rastgele evlere ziyaretlerde bulunulmuştur. Evlere girilmeden önce çocuklara ve ev annelerine müsait olup olmadıkları, misafir kabul edip edemeyecekleri sorulmuştur. Ayrıca evlerde sadece kız çocukların kalmasından dolayı

ziyaret heyetindeki erkek personelin girmesinde mahsur olup olmadığı sorularak ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, mahremiyete uygun olmayacağı düşüncesiyle, üst kattaki yatakhane kısmına sadece kadın personel çıkarak incelemede bulunulmuştur.

VI. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

a. İşkence, Kötü Muamele ve Şikâyet Mekanizması

19. İşkence, kötü muamele veya onur kırıcı durumlara, yalnızca çocuğun psikolojik veya fiziksel şiddet ve baskıya maruz kalması değil, çocuğun koruma altında tutulduğu mekânın fiziksel koşulları, sağlanan hizmetlerdeki aksaklıklar, şikâyet mekanizmalarının düzgün işlememesi gibi yollar da neden olabilmektedir.
20. İşkencenin önlenmesi noktasında Devletin işkence ve kötü muamele yapmama ve önleme konusunda negatif yükümlülüğü olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddialarının etkin soruşturulması ve cezalandırılmasında pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır.
21. Bu çerçevede, görüşme sırasında Merkez idarecileri, Merkezin şeffaf bir yönetim anlayışına sahip olduklarını da ifade etmişlerdir. Ayrıca, şikâyet mekanizmalarına ilaveten yılda iki defa ASPB İl Müdürlüklerince memnuniyet anketi yapılmaktadır.
22. Merkezde kalan çocuklar, rahatsızlık duydukları bir husus olduğunda veya bir talepleri olduğunda, idareye kolaylıkla ulaşabildiklerini ve söz konusu şikâyet ve talepleri rahatlıkla dile getirebildiklerini iletmışlerdir.
23. Ziyaret esnasında gerçekleştirilen görüşmelerde Merkezde kalan çocukların, personel ve idareden memnun olduğu gözlenmiş, şikâyet alınmamış, herhangi bir işkence, kötü muamele, aşağılayıcı ceza iddiası veya bulgusuyla karşılaşılmamıştır. Çocuklara, ayrıca, TİHEK hakkında bilgi verilmiş ve herhangi bir işkence, kötü muamele, aşağılayıcı veya onur kırıcı muamele ve ceza ile karşılaşmaları durumunda Kurum'a başvuru yapmaları hakkında yol gösterilmiştir.

b. Fiziksel Koşullar

24. Hakkında korunma/tedbir kararı bulunan çocukların toplum içinde yetiştirilmelerinin ve gelişimlerinin sağlanabilmesi için, çocuk evlerinin fiziksel koşullarının, insan onuruna, çocuğun üstün yararına ve gelişimine uygun olması gerekmektedir.
25. Çocuklara hizmet veren merkezleri insani, erişilebilir, güvenli, hijyenik ve mahremiyete saygılı olması, çocukların hem bireysel hem de ortak ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Fiziksel koşulların yetersizliği işkence ve kötü muamele kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bu çerçevede Merkezin konumu, bina tasarımı ve düzeninin hizmetin gereklerine uygun olduğu, temiz ve düzenli olduğu gözlemlenmiş, çocuklarla yapılan görüşmelerde merkezin temiz tutulduğu teyit edilmiştir.
26. Sevgi evlerinin, etrafında ağaçların olduğu, geniş ve yeşil bir alanda konumlandırıldığı, evler arasında, her evin önünde olacak şekilde kamelya yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca toplu kullanım ve sportif faaliyetler için spor aletlerinin olduğu yerlerin de bulunduğu görülmüştür.
27. Görüşme yapılan evlerde biri etüt odası olmak üzere 3 oda, mutfak, tuvalet, 2 banyo bulunduğu, odaların oldukça geniş olduğu ve güneş ışığı aldıkları gözlemlenmiştir. Görüşme yapılan evlerden birinde, kalp rahatsızlığı nedeniyle özel bakıma ihtiyaç duyan bir çocuk bulunduğu, giriş katında ona özel olarak bir oda ayrıldığı ve onun kullanımına ayrılan yine giriş katında bir tuvalet bulunduğu bilgisi ziyaret heyetiyle paylaşılmıştır.
28. Merkezin temiz ve düzenli olduğu görülmüş, çocuklarla ve bakım personeli ile yapılan görüşmelerde evlerin temizliği gibi konularda, çocuklara da sorumluluk verildiği bilgisi alınmış, çocukların merkezin fiziksel koşullarından memnun olduğu gözlemlenmiştir.

c. İdare ve Personel

29. Merkezlerde çalışan personel sayısı ve niteliği merkezin büyüklüğüne, düzenine ve amacına uygun olmalıdır. Personel sayısının ve niteliğinin merkezde kalan çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilmesi gerekmektedir.
30. Evlerde çalışan bakım personeli “Ev Annesi” olarak nitelendirilmektedir. Bu anneler 24-48 mesai esasına göre çalışmaktadır. Bir ev ile 3 bakım personeli ilgilenmektedir. Bakım personelinin yanında, iki evle birlikte ilgilenen grup sorumluları görev yapmaktadır. Grup sorumluları ise, çocuk gelişim uzmanı, sosyal hizmet uzmanı gibi meslek elemanlarından oluşmaktadır.

31. Kuruluşta çalışan ev anneleri genel olarak, personel sayısının yetersiz olduğunu, özellikle sağlık problemleri olan çocuklar ile ilgilenmek üzere ilave personel görevlendirilebileceğini ve personel sayısının arttırılması durumunda çocuklar ile daha fazla ilgilenebileceklerini dile getirmişlerdir.
32. Merkezde görev yapmakta olan personele ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır:

Tablo 2: Merkezde fiilen hizmet veren kadrolu personel sayısı

	Unvan	Sayı
1.	Müdür	1
2.	Müdür Yardımcısı	3
3.	Sosyal Çalışmacı	6
4.	Psikolog	3
5.	Sosyolog	2
6.	Çocuk Gelişimci	4
7.	Öğretmen	2
8.	Çocuk Eğiticisi	6
9.	Diyetisyen (Geçici görevli)	1
10.	Hemşire	2
11.	Sağlık Memuru	1
12.	Memur	2
13.	Satınalma Memuru	1
14.	Bilgisayar İşletmeni	1
15.	Kaloriferci	1
16.	Hizmetli	3
17.	(Diyanetten Görevli)	1
TOPLAM		40

Tablo 3: 4D sürekli işçi kadrosunda hizmet veren personel sayısı

1.	Temizlik elemanı	40
2.	Bakım Elemanı	85
3.	Bakım Koordinatörü	2
4.	Güvenlik	15
TOPLAM		142

Tablo 4: Ek Ders karşılığı hizmet veren personel sayısı

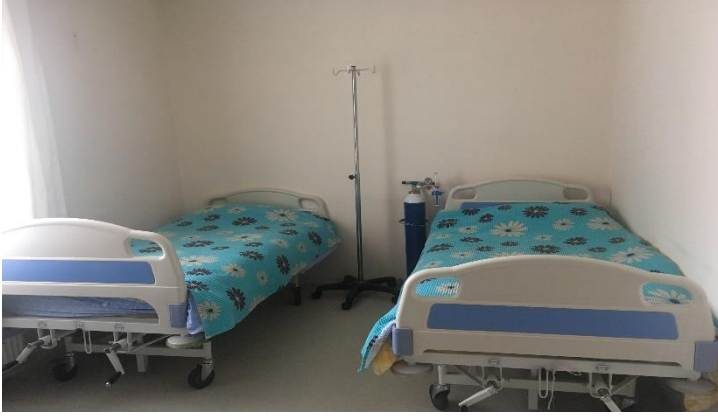
1.	Öğretmen	8
2.	Psikolog	1
3.	Hemşire	2
TOPLAM		11

33. Söz konusu evlerde toplam 85 bakım personeli çalışmaktadır. Bakım personeli olabilmek için, liselerin çocuk gelişimi bölümünden mezun olmak gerekmekte, bu koşulları sağlayamayan adayların ise 1064 saatlik çocuk gelişimi veya bakım elemanı sertifikasına sahip olması koşulu aranmaktadır.
34. İdare ile yapılan ilk bilgilendirme toplantısında ev anneleri ile çocuklar arasında duygusal olarak güçlü bir bağın kurulduğu vurgulanmış, çocuklarla yapılan bireysel ve toplu görüşmelerde ev annelerinden son derece memnun oldukları çocuklar tarafından ifade edilmiştir.

d. Sağlık Hizmetleri

35. Her çocuğun sağlık ihtiyaçlarına yönelik sağlık ve bakım hizmeti alma hakkı vardır. Bu hak, çocuğun merkezde kaldığı süre boyunca değişen ihtiyaçlarının değerlendirilmesini ve karşılanmasını da kapsamaktadır.
36. Kuruluda 3 hemşire görev yapmaktadır. Çocuklara ilaçları günlük olarak hemşirelerin kontrolünde verilmektedir. Öte yandan, Merkezde kadrolu olarak ve sürekli görev yapan bir doktor bulunmamaktadır.
37. Aylık yemek listesi diyetisyen tarafından hazırlanarak tüm evlere dağıtılmaktadır. Bu liste mutfaklarda buzdolabı üzerinde görülmektedir.
38. Kuruluda engelli veya özel bakım ihtiyacı bulunan çocuk olup olmadığı sorulduğunda, hafif engelli mental retardasyon (MR) teşhisi konulmuş çocukların bulunduğu, bu çocukların özel eğitimlerine devam edildiği, diğer çocuklarla kaynaşmalarının sağlanması için faaliyette bulunduğu ifade edilmiştir. Ağır engeli bulunan çocuklar için ise nakil talep edildiği belirtilmiştir. Ayrıca, çölyak hastası bir çocuğun bulunduğu, onun için diyetisyen kontrolünde özel yemek getirildiği ifade edilmiştir.
39. Görüşme yapılan evlerden birinde, kalp rahatsızlığı bulunan bir çocuk kalmaktadır. Bu çocuğun giriş katta bulunan tek kişilik bir odada kaldığı, sadece onun kullanımına ayrılmış bir tuvalet bulunduğu, onun için özel bakım uygulandığı, düzenli olarak kontrollerinin yapıldığı ve tedavisini sürdürdüğü Hacettepe Üniversitesi Hastanesine sevklerinin düzenli olarak sağlandığı ve her gece ev annesinin ona eşlik ettiği belirtilmiştir.

Fotoğraf 1: Sağlık Servisi

e. Dış Dünya ile İlişkiler ve Sosyal Faaliyetler

40. Çocuklar günlük izin kullanabilmektedirler. Bu izin sabah 10.00 ile akşam 18.00 arasında kullanılmaktadır. Okul, kurs gibi faaliyetlerden ötürü geç kalma durumunda kalan çocuklara esneklik tanınmaktadır. Çocuklar da hafta sonu izinleri kullanarak ailelerinin yanına gidebilme imkânına sahiptir. Yıllık toplam izin süresi ise, 70 gün olarak belirlenmiştir.
41. Çocukların haftada en az bir kez aileleriyle kampüs içinde görüştükleri, aile görüşmeleri sonrası izin raporlarının düzenlendiği, sürecin yakından takip edildiği, görüşmeler sonrası çocukların tutum ve davranışlarının yakından izlendiği belirtilmiştir.
42. Çocukların aileleri ile telefonla konuşmaları açısından bir sınırlama konulmamakla birlikte, görüşme yapılan çocuklardan bazıları belli saatlerden sonra cep telefonlarını kullanmalarına izin verilmemesinden yakınmışlardır. Ayrıca, 15 yaş altı çocukların sosyal medya kullanımının azaltılması amacıyla akıllı telefon kullanımının yasaklandığı öğrenilmiştir.
43. Ziyaret sırasında kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yapıldığı ev de gezilmiştir. Bu evde bağlama kursunun da verildiği bilgisi edinilmiştir. Çocukların, özel günlerde çeşitli gösteriler yaptıkları belirtilmiştir.

44. Merkezi 8 adet gönüllü grubun ziyaret ettiği ve çeşitli sosyal faaliyetlerde bulunduğu iletilmiştir. Bu gruplar Bakanlık onayıyla çalışmalarını yapabilmektedirler. Ayrıca 5 de bireysel gönüllü bulunmaktadır.
45. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca yürütülen “Nesiller Buluşuyor” adlı proje kapsamında; Huzurevinde kalan yaşlılar ve kuruluştaki kalan çocukların bir araya getirilmesi amaçlanmıştır. Bu projeye, çocukların huzurevlerini ziyaret ederek hem büyükleriyle sohbet etme imkânı bulmakta hem de bilgi paylaşımında bulunularak kaynaşmalarının sağlanması planlanmaktadır.
46. Yine Bakanlık tarafından hazırlanan “Çocuklar Hayata Hazırlanıyor” adlı projenin amacı; kuruluştaki koruma ve bakım altında bulunan çocukların hayata hazırlamalarına yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda çocuklara rol model olacak kişilerin çocuklara seminer düzenlemesi sağlanmaktadır.
47. Kuruluştaki çocukların sosyalleşmesinde etkin rol oynayan, psikolojik ve fiziksel gelişimlerine katkıda bulunan voleybol, basketbol ve taekwondo, buz hokeyi, okçuluk, gibi spor branşlarında bireysel ve takım çalışmaları yapılmakta, ayrıca çocuklar haftada üç gün fitness hocası ile çalışmaktadır.
48. Kuruluştaki çocukların sosyal gelişimlerine katkıda bulunan, el becerilerini geliştiren geleneksel el sanatları (takı tasarımı, ahşap boyama, tel kırma, dikiş-nakış, çiçek yapımı, vb) eğitimi verilmektedir.
49. Seramik kursu ve müzik eğitimi de ilgisi ve yeteneği olan çocuklara aktif olarak verilen derslerdendir.
50. Merkezde kalan çocukların sosyal gelişimlerine, iletişim becerilerine ve derslerine katkı sağlamak amacıyla gönüllüler tarafından desteklendiği belirtilmiştir. Çocuklara gönüllü olarak destek olan öğrenci grupları ve dernekler bulunmaktadır. Bunlar: Taşın Altındaki Eller, Zigurat, Bilkent, Gazi Yardım Gönüllüleri Öğrenci Toplulukları ile KAGEM, Anadolu İletişim ve Eğitim Derneği ve İnsani Yardım Vakfı’dır.

Fotoğraf 2: El Sanatları Eğitimi sonucu yapılan ürünler

Fotoğraf 3: Müzik Eğitimi Odası

Fotoğraf 4: Resim Atölyesi

f. Eğitim

51. Merkez idaresi ile yapılan görüşmelerde, çocukların eğitimine özel bir önem verildiği, etüt hocalarının ve gönüllülerin desteği ile çocukların eğitimine destek olunduğu, ancak aileleri tarafından okula gönderilmemiş, okuma yazma bilmeyen çocukların bulunması nedeniyle çocuk ile okul arasında bağ kurmakta zorluklar yaşandığı, bu anlamda okula devamsızlığın çok ciddi bir problem olduğu dile getirilmiştir.
52. 18 yaşını doldurmuş, eğitimi devam eden ya da işe yerleştirilme aşamasında olan çocuklar için de çeşitli hizmet modelleri sunulmaktadır. Eğitimine devam eden çocukların koruma kararı uzatılarak gerekli her türlü desteğin sağlandığı belirtilmiştir. Bu çocukların okuyacakları ildeki Kredi ve Yurtlar Kurumu bünyesinde bulunan yurtlara ücretsiz olarak kayıtlarının yapıldığı belirtilmiştir. İşe yerleştirilme aşamasında olan çocuklarda ise aile yanına dönebilecek olan çocuklar “sosyal ve ekonomik destek” hizmeti kapsamında desteklenmekte, aile yanına dönme şansı olmayan çocukların ise işe başlayış süreçleri takip edilmekte ve destek olunmaktadır.
53. Mevcut kalan çocuklardan; 3’ü ilkokul, 52’si ortaokul, 112’si lise, 23’ü ise özel alt sınıfta eğitim görmektedir. 25 çocuk lise giriş sınavına 17 çocuk ise üniversite sınavına hazırlanmaktadır.
54. Eğitim ve öğretime devam etmeyen çocukların koruma kararı devam etmektedir.
55. Üniversiteye devam edip, takibi yapılan 16 çocuk bulunmaktadır.
56. Kurumda bakım personellerine yönelik, ilkyardım ve problemlili çocuk ile çalışma, problem çözümü eğitimleri verildiği öğrenilmiştir. Ayrıca 20 bakım personeli ile de psikodrama ile kendini tanıma çalışması yürütülmektedir.
57. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yürütülen “Çocuklar Akranlarıyla Büyüsün” adlı proje kapsamında ise geleneksel oyunlar ve elektronik eşyaların etkin ancak kısıtlı kullanımı hakkında da çocuklara eğitimler verilmektedir.
58. Çocuklara ayrıca manevi eğitim de verilmektedir. Manevi Eğitim ‘Değerler Eğitimi’ adı altında; hem kuruluştaki proje uygulayan Anadolu İletişim derneğinin öğretmenleri tarafından haftada bir gün 80’ e yakın çocuğa verilmekte, hem de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın Diyanet İşleri Başkanlığı ile imzaladığı protokol gereğince kuruluşa geçici görevlendirilen Kur’an Kursu Öğreticisi tarafından haftanın 5 günü plan dahilinde eğitim verilmektedir.

Fotoğraf 5: Etüt Odaları

g. Disiplin Tedbirleri ve Prosedürleri

59. Çocuklara ilişkin kuralların her evin kapılarında, ev annelerinin ve çocukların görebilecekleri yerlerde asılı bulunduğu gözlemlenmiştir. Kuralların uygulanması ile ilgili idareyle yapılan toplantıda bir disiplin kurulunun olmadığı, çocukların sorun yaşamaları durumunda öncelikle psikologla görüşmelerinin sağlandığı bilgisi edinilmiştir.
60. Çocuklar kış aylarında 21.00'da da yaz aylarında ise 00.00'da de evlerine girmek zorunda oldukları ve bu saatlerde kampüs içerisinde serbestçe dolaşabildikleri öğrenilmiştir.
61. Çocuğun yüksek yararı ilkesine istinaden 15 yaş altı çocukların sosyal medya kullanımının azaltılması amacıyla akıllı telefon kullanımının Kurum yönetimi tarafından yasaklandığı öğrenilmiştir.
62. Merkezden izinsiz ayrılan ve geri dönmeyen 11 çocuk bulunmaktadır. Bu çocuklar kuruluşa dönmediği takdirde karakola bildirilmektedir. Ailesinin yanında olduğu tespit edilen çocuklar da karakola bildirilmekte, gözetim altında tutulmaktadır.
63. Kuruludan izinsiz ayrıldıktan sonra dönen çocuklara 1 ay izin kullandırılmamaktadır. Ayrıca telefon kullanımları da kısıtlanmaktadır.
64. Telefonu izinsiz kullananların tekrar telefon kullanmasına izin verilmemektedir.
65. Sigara kullanımının yasak olduğu belirtilmiştir. Sigara kullandığı tespit edilenlerin harçlıklarından kesinti yapıldığı belirtilmiştir.

VII. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

a. Değerlendirme

66. Merkezin amacına uygun olarak tasarlandığı, fiziksel koşullarının iyi, binanın ve bahçenin bakımlı olduğu ve çocukların bakımından sorumlu personel ile çocuklar arasında güçlü ve özel bir bağ kurulmuş olduğu değerlendirilmiştir.
67. Kurumun kapasite üstü hizmet verdiği, personel eksikliği sebebiyle açılmayan evlerin olduğu gözlenmiştir.

b. Tavsiyeler

Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığına ilişkin tavsiyeler

68. Gerek Merkez idarecileri ile gerekse çocuklar ile yapılan görüşmelerde, çocukların eğitimine özel bir önem verildiği, etüt hocalarının ve gönüllülerin desteği ile çocukların eğitimine destek olunduğu ifade edilmiştir. Öte yandan, yapılan araştırmalar, koruma altına alınan çocukların özellikle eğitim faaliyetleri bakımından akranlarına nazaran dezavantajlı bir konumda olduklarını, sosyal uyum düzeylerinin daha düşük olabildiğini ve okula devam konusunda sorunlar yaşayabildiklerini ortaya koymaktadır. Nitekim aileleri tarafından okula gönderilmemeleri, bu nedenle okuma yazma dahi bilmemeleri ya da akranlarının çok gerisinde olmaları gibi nedenlerle, koruma altında bulunan çocukların okul ile bağ kurmalarında zorluklar yaşandığı, çocukların okula gitmekte ve eğitimlerine devam etmekte isteksiz olabildikleri, bu durumun sonucu olarak da akademik başarılarının düşük olabildiği hususları, Merkez idarecileri ve Merkezde kalan çocuklar tarafından da dile getirilmiştir. Koruma altında bulunan çocukların, aileleri ile düzenli ve sağlıklı bir ilişki kurma imkânından mahrum oldukları da göz önünde bulundurulduğunda, okul gibi aile dışı kurumların bu çocukların gelişimi ve sosyalleşmeleri üzerindeki rolleri daha önemli hale gelmektedir. Bu çerçevede, koruma altındaki çocuklar ile okul arasında güçlü bir bağ kurulması ve çocukların eğitimlerine devam etmeleri konusunda teşvik edilmeleri gerekmektedir. Bu bağ kurulmasında, hem çocukların koruma altında buldukları Merkez idarelerine hem de okul idarelerine önemli görevler düşmekte ve koruma altındaki çocuklara ilişkin olarak farkındalığın

oluşturulması büyük bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Milli Eğitim Bakanlığı ve Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı başta olmak üzere, ilgili kurum ve kuruluşlarca sorunun çözümüne ilişkin kapsamlı politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim hizmetleri başta olmak üzere, koruma altındaki çocuklara ilişkin hizmetler ve çalışmalar, kamu kurumları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere ilgili tüm paydaşların işbirliği ile yürütülmelidir.

69. Kurum personeli tarafından, Merkezde uygulanan projelerin çocuklar üzerinde olumlu etkisi olduğuna, çocukların zararlı alışkanlık ve davranışlardan sosyal faaliyetler ile uzak tutulduğuna ilişkin örnek vakalar aktarılmıştır. Bu tarz proje ve çalışmaların sürekliliğinin sağlanması ile maksimum düzeyde fayda sağlanacağı düşünülmektedir.
70. Merkez içerisinde çocukların faaliyetlere katılım sağlayabildiği, yaşama hazırlanma sürecinde kendi istek ve tercihlerini doğrultusunda faaliyete dahil olabildikleri gözlemlenmiştir. Bu durumun çocuk gelişimi açısından olumlu sonuçlar doğurduğu bilinmekte ve sürekliliğinin sağlanmasının alınan yararı üst noktaya taşıyacağı düşünülmektedir.
71. Kurumda kalan çocukların bireyselleşmesi ve kendi ayakları üzerinde durabilmeleri amacı ile yapılan bazı uygulamaların diğer kamu kurumlarından gelen tepkilerden dolayı kısıtlandığı hususundan bahsedilmiştir. Doktora tek başına gönderilen bir çocuk ile ilgili sağlık kuruluşunun, çocuğun koruma altında olmasından dolayı kendisini dinlemediği ve yanında bir refakatçi görme talepleri ile ilgili örnek; Kurum personeli tarafından heyetimize iletilmiştir. Çocukların hem ruhsal gelişimi hem de özgüvenli bireyler olması amacıyla bireyselleşmesi yönünde ki yaklaşımlar önem arz etmektedir. Bu sebeple diğer kurumlara, koruma altındaki çocuklar ile ilgili bilinçlendirme çalışması yapılabileceği ve böylelikle kalıplaşmış bazı düşüncelerin değiştirilebileceği, çocukların birey olma yönündeki çabalarının bu çalışmalarla takviye edilebileceği değerlendirilmektedir.
72. Ayrıca çocukların tüm ihtiyaçları merkez tarafından karşılandığından fatura ödeme gibi gündelik hayatın içinde yer alan hususlarda eksik kaldıkları dile getirilmiştir. Çocukların ev ekonomisi gibi yaşam alanları ile ilgili hususlarda daha aktif katılım sağlayabilecekleri ve sorumluluk alabilecekleri bir yaklaşım geliştirilmesinin olumlu sonuçları olacağı düşünülmektedir.

73. Kurumun 184 kapasiteli olduğu ancak 263 çocuğun kaldığı bu sebeple personel eksiği olduğu, özellikle bakım personeli istihdamı ile açılmayan evlerin açılarak daha etkin hizmet sağlanacağı düşünülmektedir.